

طرح اسرائیل برای کاهش شکاف اقتصادی و اجتماعی در قدس شرقی^۱

نویسندگان: ابراهیم لاوی^۲، سوزان حداد^۳، معیر الران^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۲۰

ترجمه: نوید کلهرودی^۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۴/۱۵

چکیده

مسئله قدس و شیوه اداره و تدبیر امور آن بسیار پیچیده به عوامل مختلف هویتی، اقتصادی، فرهنگی و تاریخی است. سیاست‌گزاران اسرائیلی تمایل ندارند مردم ساکن در بخش شرقی قدس را به‌عنوان شهروند برابر و آینده‌دار لحاظ کنند و واقعیت این است که آنها را تحمل می‌کنند. اما در سوی دیگر ماجرا، صدها هزار عرب خشمگین و رنج‌آلودی هستند که صهیونیست‌ها را مستحق مکافات و مجازات می‌شمارند و معتقدند که مزارع و منازل‌شان اشغال و تخریب شده است. شیوه تدبیر امور از سوی اسرائیلی‌ها و در مورد جمعیت عرب قدس شرقی در این مقاله بررسی شده است.

واژگان کلیدی: قدس شرقی، اورشلیم، ارض موعود، یهودی‌سازی، شکاف اجتماعی.

Sterategic Assessment, Volume 21, October, 2018

۱. برگرفته از مجله:

۲. دکتر ابراهیم لاوی، مدیر موسسه تامی استینمتز مطالعات صلح در دانشگاه تل‌آویو و پژوهشگر در موسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل.

۳. دکتر سوزان حداد، محقق ارشد در موسسه مطالعات امنیت ملی.

۴. دکتر معیر الران، محقق ارشد در موسسه مطالعات امنیت ملی و رهبر برنامه تحقیقاتی عربی-یهودی در اسرائیل.

۵. محقق مسایل هویت در خاورمیانه.

♦ فصلنامه مطالعات منطقه‌ای، اسرائیل‌شناسی-آمریکاشناسی، سال نوزدهم، شماره سوم و چهارم، پاییز و زمستان ۱۳۹۷

مسئله چیست؟

وضعیت اقتصادی و اجتماعی فلسطینیان ساکنان اورشلیم شرقی، فاصله زیادی را در مقایسه با جمعیت یهودیان شهر نشان می‌دهد و بیانگر بار اقتصادی سنگین بر دوش دولت و یک خطر برای امنیت آن است. دلایل اصلی برای این ناسازگاری شدید این است که علی‌رغم ادعاهای اسرائیل، مبنی بر حاکمیت تمام‌عیار و برابر در سرتاسر شهر، رژیم اسرائیل از ۵۰ سال پیش هرگز فلسطینی‌ها را به‌عنوان شهروندان شرق اورشلیم نمی‌دید. این به‌نوبه خود منجر به نادیده گرفتن کامل این محله‌ها شده است. همچنین این شیوه با استراتژی دیگری نیز همراه شده است: محدود کردن حضور اعراب، در بخش‌های ساختمان‌های مسکونی برای حفظ اکثریت یهودیان در بیت‌المقدس و محدود کردن حضور اعراب به وسیله محدود نمودن ساخت‌وساز مسکونی، لغو وضعیت اقامت کسانی که برای مدتی طولانی غایب بودند و جدا نمودن هشت مرحله عرب از شهر به وسیله کوچ دادن آنها به طرف دیگر حصار امنیتی که در سال‌های اخیر ساخته شده است.

در ژوئن سال ۲۰۱۴، برای اولین بار، دولت با یک برنامه افزایش ایمنی و افزایش امنیت شخصی و بهبود وضعیت اجتماعی و اقتصادی در اورشلیم شرقی موافقت کرد. تصمیم دولتی (NO.1775)، به‌عنوان بخشی از طرح که برای (۲۰۱۴-۲۰۱۸) طراحی شده است، در این طرح ۲۰۰ میلیون NIS [واحد پول اسرائیل. م] برای بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی و ۹۰ میلیون دیگر برای افزایش پلیس و اجرای قانون اختصاص داده شد. در نیمه نخست سال ۲۰۱۸، بازرسان، اجرای طرح را مورد بررسی قرار دادند و فقط توانستند وقفه‌های طولانی مدت در اجرای آن پیدا کنند.

در نتیجه از مدیر کل وزارت امور مالی و مدیر بودجه و همچنین مدیر کل وزارت امور خارجه خواسته شد تا طرح چندساله‌ای را برای دولت به جهت کاهش شکاف اجتماعی در شرق بیت‌المقدس تهیه کنند. آنها به توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و مراکز تجاری و اشتغال و برنامه‌ای که از افزایش اشتغال حمایت کند و رشد کیفیت آموزش نیاز داشتند. در ۲۸ می سال ۲۰۱۷، دولت تصمیم (NO. 2684) را به‌عنوان متمم تصمیم قبلی دولت به شماره (NO. 1775) به جهت طرح‌ریزی یک برنامه پنج‌ساله

برای کاهش فاصله و رشد وضعیت اقتصادی اجتماعی اورشلیم شرقی تصویب کرد. این تصمیم با هدف بهبود «کیفیت زندگی و محیط اقامت همسایگان اعراب و افزایش توانایی ادغام آنها با جامعه اسراییل و اقتصاد آن گرفته شد و در نتیجه اقتصاد و جایگاه اجتماعی پایتخت به عنوان یک کل تقویت می‌شود. تصمیم بعدی این است که این برنامه بین سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۲۳ اجرایی خواهد شد. تصمیم دولت به شماره (NO. 3190) در ۱۳ می ۲۰۱۸، طرح پنج ساله را تایید کرد که شامل ثبت زمین و منطقه‌بندی می‌شد. در حالی که این طرح عمدتاً برای بهبود بخشیدن به جمعیت فلسطینی اورشلیم طراحی شده است؛ اما در اصل این تصمیم تصمیماتی سیاسی هستند و شیوه اجرایشان مستلزم ادامه حاکمیت اسراییل و پیش‌برد راهبرد «اسراییلی‌زه» شدن شهر است.

اقتصاد، اجتماع و پیشینه سیاسی

تعداد فلسطینی‌های اورشلیم در حال حاضر ۳۲۰۰۰۰ هزار نفر است (۳۷ درصد از کل جمعیت) از این جمعیت ۹۸ درصد در بخش شرقی زندگی می‌کنند. بر اساس اطلاعات موسسه بیمه ملی (NII)^۱ بروز فقر (درصدی از جمعیت که در زیر خط فقر هستند) در منطقه اورشلیم همه‌گیر و بالاترین در کشور است. در سال ۲۰۱۶، بروز فقر در محل اقامت فلسطینی‌های اورشلیم ۷۲.۹ درصد، در مقایسه با ۲۹.۸ درصد در میان مناطق یهودی‌نشین بود. در سال ۲۰۱۶ میزان فقر (شکاف میان درآمد خانوارها و خط فقر) در میان جمعیت فلسطینی اورشلیم ۳۸.۳ درصد و نرخ کودکان فقیر در این بخش ۷۸.۲ درصد بود.

خط فقر در میان خانواده‌های فلسطینی اورشلیم دوونیم بار بیشتر از خانواده‌های یهودیست و سطح مشارکت در نیروی کار فلسطینی نیز خیلی پایین است و بر اساس گزارشات اداره آمار میزان آن ۴۱.۶ درصد در سال ۲۰۱۶ بوده است. بیشتر شاغلان در مشاغلی هستند که نیاز به سطح تحصیلات بالا ندارد (در کاراژ، کارگاه‌ها و تولیدی‌ها). درآمد آنها عموماً پایین است و آن را به اداره امور مالیات و یا NII گزارش نمی‌دهند.

1. National Insurance Institute.

در نتیجه وابستگی شرق اورشلیم به مزایای NII، بالا است. محققان و کارشناسان محلی موافقت دارند که وقت آن رسیده است که فلسطینی‌های اورشلیم شرقی رفاه خود را مطالبه کنند، و آنها در حال پیوستن به جامعه اسرائیل هستند. این ارزیابی بخشی از آن واقعیت است که افزایش تعداد فلسطینی‌ها در اورشلیم که درخواست شهروندی اسرائیل را دارند بیشتر شده است و بر بهبود خدمت ارائه شده به وسیله شهرداری، بر فلسطینی‌ها اذعان می‌کند که درخواست آموزش زبان عبری و ترجیح مدرک تحصیلات تکمیلی اسرائیلی را نیز دارند. در نظرسنجی که در اوایل سال ۲۰۱۸ در اورشلیم شرقی انجام شده است نشان از رشد علاقه به مشارکت در انتخابات شهرداری (اکتبر ۲۰۱۸) به خاطر نفوذ بر تصمیمات شهرداری‌ها و دستیابی برابر به زیرساخت‌ها و خدمات و بهبود شرایط زندگی است. تصمیم‌گیرندگان اسرائیلی این روند را در میان فلسطینی‌های اورشلیم به مثابه به رسمیت شناخت واقعیت کنونی و شاید حتی تمایل به ماندن تحت لوای حاکمیت اسرائیل تفسیر می‌کنند.

با توجه به این قرائت، اگر وضعیت اقتصادی اجتماعی بهبود پیدا کند، توانایی اسرائیل برای حکمرانی در قسمت شرقی شهر هم بهبود پیدا خواهد کرد و ارتباطات جمعیت با شهر و شاید با دولت نیز قویتر شود.

این فرض وجود دارد که همه چیز به وسیله تقویت سازمان‌های خاص در جامعه محلی می‌تواند (که از طریق پیوستن به جامعه اسرائیل حمایت می‌شوند) دست یافتنی باشد و به دست بیاید.

همانند مدیران مدرسه، انجمن اولیا و انجمن‌های تجاری. شاید به رسمیت شناختن اورشلیم، به عنوان پایتخت اسرائیل توسط آمریکا و انتقال سفارت به این شهر دولت را برای تایید این برنامه راغب‌تر بکند. ممکن است این تصمیم بر مبنای این مفهوم باشد که بلوک علمگرای سنی (مصر، عربستان سعودی، اردن و امارات متحده عربی) به طور ظاهری از حفظ وضعیت موجود در اورشلیم تحت حاکمیت اسرائیل حمایت کنند تا از قوی شدن حضور حماس، اخوان المسلمین و دیگر رقبا به مانند ترکیه و قطر در اسرائیل جلوگیری کنند. از این رو طرفداران این طرح ممکن است بدین نتیجه رسیده باشند که کنترل اسرائیل بر اورشلیم به عنوان یک شهر متحد ظاهرا می‌تواند

ثبات منطقه‌ای را تضمین نماید و با توجه به بحران سیاسی فعلی در مذاکرات با دولت خودگردان فلسطین این وضعیت می‌تواند در درازمدت تبدیل به یک الزام قانونی شود. هزینه این طرح چیزی بیش از ۲ میلیارد NIS در بیش از ۵ سال است (۲۰۱۸-۲۰۲۳) نیمی از بودجه به توسعه زیرساخت‌ها و نیمی برای سرمایه‌گذاری در آموزش، رفاه و برنامه‌های اشتغال و بهبود وضع خدمات اجتماعی و کیفیت زندگی، سلامت، ثبت زمین و منطقه‌بندی اختصاص داده شده است.

هدف طولانی‌مدت این تصمیم‌گیری که شامل ضمیمه‌های مفصلی در منابع بودجه می‌شود، برای ادغام ساکنان اورشلیم شرقی در نیروی کار تنظیم شده است، به‌خصوص با ترغیب به تحصیلات بالا در رشته‌های که رشد اقتصادی را تقویت می‌کنند. انتظار می‌رود که این اقدام درآمد دولت از مالیات را افزایش دهد، دامنه فقر و هزینه‌های دولت را کاهش دهد. بر خلاف دستور دولتی (NO. 992)، (برنامه رشد پنج‌ساله برای جمعیت عرب‌های اسرائیل) که در هدف خود بیشتر اجتماعی است؛ اما عموماً بیشتر به‌منظور پیش‌برد موقعیت سیاسی اسرائیل در شهر است. اختصاص منابع بر اساس بخش ۴ (B) از قانون اساسی بود: اورشلیم، پایتخت اسرائیل است که بیان می‌کند «باید به اورشلیم به‌منظور توسعه بیشتر آن در امور اقتصادی و دیگر موارد اولویت ویژه‌ای داده شود.»

یک مقام رسمی در این برنامه گفته است که باور دارد که هرچه شکاف بین ساکنان شرق و غرب اورشلیم کمتر باشد، هزینه اختلال امنیتی برای جمعیت شرق اورشلیم بیشتر است. این طرح منجر به کاهش خطر ابتلا به فعالیت‌های خصمانه خواهد شد. این برنامه با هشت محله عرب در کفر عقب^۱ یا با کمپ پناهندگان در اردوگاه شعفاط در شمال منطقه ارتباطی ندارد، در حال حاضر جمعیت آن بیش از ۱۴۰ هزار نفر است (حدود ۴۰ درصد از کل ساکنان فلسطینی شهر) این محله‌ها در خارج از مانع امنیتی قرار داشتند که در سال ۲۰۰۴ در زمین‌های شهری اورشلیم ساخته شده‌اند. با اینکه آنها رسماً بخشی از شهر هستند و ساکنان آنها کارت اقامت اورشلیم را حمل می‌کنند (تصویر ۱) مانع فیزیکی این خانوارها را از خدمات شهری معمول محروم کرده است و بی‌توجهی موجود را بدتر کرده است. نرخ بالای جنایت، فقر مطلق و فقدان حکمرانی.

۱. در دو کیلومتری جنوب رام‌الله.

این وضعیت به واسطه رشد جمعیت فوق‌العاده‌ای که به واسطه تامین شدن مسکن‌های آسان شکل گرفته بدتر نیز شده است؛ مسکن‌هایی که اکثراً بدون اجازه ساخته شده‌اند و فلسطینی‌ها که از نقاط مرزی در نزدیکی کرانه باختری حرکت می‌کنند. ادامه بی‌توجهی به محله‌ها و کنار گذاشتن آنها از برنامه شرایط موجود را حفظ خواهد کرد و شاید آن را شدیدتر نیز نماید و آمارگیری جمعیت را دشوار خواهد کرد. جامعه و وضعیت امنیتی، از آنچه در اورشلیم شرقی و مستقیماً در سراسر شهر رخ می‌دهد تاثیر مهمی می‌پذیرند.

اجزای اصلی برنامه

هسته مرکزی برنامه، ترویج دادن تحصیلات میان فلسطینی‌های اورشلیم شرقی به وسیله بهبود سیستم مدارس است. این مهمترین هدفیست که در درازمدت در نظر گرفته شده است تا بتواند ادغام دو جمعیت را در نیروی کار ممکن کند. بر اساس گزارش سالانه آموزش و پرورش اورشلیم در ژوئن (۲۰۱۶-۲۰۱۷)، سال تحصیلی، نود هزار و ۴۱۲ بچه از ۳ ساله تا دبیرستان در سیستم مدارس شهری اورشلیم حضور داشتند (بر اساس آمارهای رسمی و غیر رسمی) علاوه بر این تقریباً ۲۰ هزار نفر از این کودکان هم در مدارس خصوصی که تحت پوشش دولت نیست درس می‌خوانند. با درس گرفتن از اشتباهات طرح قبلی، طرح جدید شامل اهداف آموزشی مشخص، از جمله تعداد کلاس‌های جدیدی که باید ساخته شوند و برنامه آموزشی اسراییلی می‌شود. این برنامه خواستار ساختن ۶۶۰ کلاس و مدارس پیش دبستانی در عرض ۵ سال آینده در مقایسه با میانگین سالانه افزایش ۷۵ کلاس درسی در ۷ سال گذشته است.

هدف این برنامه افزایش شمار دانش‌آموزان واجد شرایط برای دریافت مدرک تحصیلی اسراییلی به ۲۶ درصد و برای کاهش نرخ ترک تحصیل است. کل بودجه اختصاص یافته به آموزش و پرورش (به‌غیر از تحصیلات عالی) ۴۴۳ میلیون NIS است که ده برابر بیشتر از سال ۲۰۱۴ است. تا چند سال پیش، مدارس اورشلیم از ادامه بی‌توجهی رنج می‌بردند و هیچ گام

معناداری برای برطرف کردن این وضعیت وجود نداشت. وزارت آموزش و پرورش به‌ندرت درگیر بود و مسئولیت مدارس برعهده دپارتمان عرب در اداره آموزش شهرداری اورشلیم بود. با این وجود، وزیر آموزش و پرورش در حال طرح‌ریزی برنامه‌های جدید، با تاکید بر اهمیت آموزش عبری، ترویج یادگیری فناوری، گسترش آموزش رسمی و ایجاد انگیزه برای مدارس با در نظر گرفتن برنامه‌های تحصیلی مدارس اسرائیل است. تا به امروز، بیشتر مدارس اورشلیم شرقی، از برنامه درسی فلسطین استفاده می‌کنند و برای فارغ‌التحصیلان دبیرستان دشوار است که در موسسات آموزش عالی اسرائیلی موفق شوند؛ به‌ویژه شغل‌هایی که نیاز به یک مدرک علمی دارند. بنابراین، یکی از اجزای برنامه‌های جدید جایگزینی برنامه آموزشی فلسطین با برنامه آموزشی اسرائیلی است که در مدارس عربی اسرائیل استفاده بشود.

با توجه به این طرح دولت با همکاری کمیسیون برنامه‌ریزی و بودجه شورای آموزش عالی اقداماتی را برای افزایش - در نهایت دو برابر کردن - تعداد دانشجویان فلسطینی بیت‌المقدس که برای کارشناسی تحصیل می‌کنند، انجام داد. برای رسیدن به این هدف، وزارت مالیه یک بودجه اضافی به‌مبلغ نود میلیون NIS، که به صد و هفتاد میلیون NIS از بودجه آموزش عالی اضافه می‌شود، اختصاص داد. همچنین دولت تصمیم گرفت که برای تشویق دانشجویان برجسته بیت‌المقدس شرقی به حضور در دانشگاه‌های اسرائیلی برنامه‌ریزی کند.

تمرکز دیگر این طرح این است که فلسطینی‌های بیت‌المقدس شرقی در نیروهای کار ادغام شوند و درآمد خانوار خود را افزایش دهند. تلاش‌های ویژه‌ای برای کاهش شکاف‌ها در سطح اشتغال زنان عرب با گسترش مشارکت آنان در مراکز راهنمایی استخدام، با ایجاد موقعیت‌های جدید برای کارگران، با افزایش تعداد مراکز نگهداری روزانه از فرزندان کارمندان و با کمک به کارفرمایان در استخدام کارمندان جدید، انجام خواهد شد. به‌طور کلی دولت انگیزه‌هایی برای توسعه و ترویج صنایع کوچک و متوسط سازگار با مردم را، ایجاد خواهد کرد. کل بودجه برای افزایش اشتغال دویست و هفتاد میلیون NIS است. برخی از هزینه‌ها با افزایش درآمد دولت و شهر، از جمله افزایش ۲۰ درصد درآمد مالیات کسب و کار، پوشش داده خواهد شد.

در سایر زمینه‌ها، مانند حمل‌ونقل (تخصیص بودجه بیش از پانصد میلیون NIS)، بهبود یافتن خدمات، کیفیت زندگی و بهداشت، اهداف نامشخص هستند. همچنین وضعیت در مورد موضوع بسیار حساس ثبت‌نام زمین و منطقه‌بندی در محله‌های شرقی شهر پیچیده است؛ حوزه‌ای که سال‌ها نادیده گرفته شده و در املاک و مستغلات هرچ‌ومرج ایجاد کرده است.

اهمیت و پیامدها

پس از ۵۰ سال بی‌توجهی این طرح می‌تواند به‌عنوان برآوردن یک تعهد قانونی و انسانی به جمعیت فلسطین بیت‌المقدس شرقی در نظر گرفته شود. مقدمه این طرح تعهد دولت را برای پیدا کردن یک راه‌حل سیستماتیک جامع برای چالش‌های اجتماعی-اقتصادی بیت‌المقدس شرقی مقرر می‌دارد. این تصمیم منابع بودجه را برای سال‌های (۲۰۱۸-۲۰۲۳) مشخص می‌کند و چارچوبی برای مدیریت، سنجش و نظارت طرح، از جمله یک کمیته دائمی تحت رهبری مدیر کل وزارت امور بیت‌المقدس و کمیته‌های کمکی برای هر حوزه اجرایی ارائه می‌دهد.

اجرای این طرح به‌طور کلی یک قدم مهم در جهت بهبود کیفیت زندگی در بیت‌المقدس شرقی و به‌طور خاص در زمینه‌های بحرانی آموزش و پرورش و استخدام می‌باشد. به‌رحال این طرح ممکن است به‌عنوان بخشی از رویکرد وسیع‌تر دولت در نظر گرفته شود. این رویکرد، اقتصاد را به‌عنوان یک اهرم برای ارتقای اهداف اجتماعی و سیاسی برای خدمت به منافع دولت و بخش‌های ضعیف جمعیت اسرائیل در نظر می‌گیرد؛ یک مثال برجسته این رویکرد، طرح ۵ ساله در سال ۲۰۱۵، برای بخش عرب اسرائیل می‌باشد که در حال حاضر در مرحله پیشرفته اجرایی قرار دارد. این طرح، مانند طرح مورد بحث ما، به‌طور خاص به حوزه‌هایی برای بهبود شرایط اقتصادی مردم- از طریق ادغام با اقتصاد اسرائیل تمرکز می‌کند؛ همچنین این طرح به ارتقای نیازهای دولت کمک خواهد کرد.

با این حال، فراتر از تفاوت‌های قابل توجه بین این دو طرح ۵ ساله در خصوص موضوع شهروندی، دو تفاوت مهم برجسته هستند. یکی از نگرانی‌ها این است که طرح

برای شهروندان عرب اسرائیل طراحی شده و تا حد زیادی اجرای آن به مشارکت گسترده مردم عرب، هم در سطح ملی و هم در سطح محلی (با سران عرب شهرداری) وابسته است. این مشارکت منعکس کننده به رسمیت شناختن علاقه مشترک به پیشبرد این طرح، علی‌رغم موانع بسیار، می‌باشد. تفاوت دوم این است که طرح برای اقلیت عرب در اسرائیل، از حمایت سیاسی و سازمانی قدرتمندی، به شکل اداره ملی توسعه اقتصادی وزارت امور خارجه برای برابری اجتماعی برخوردار است. تا همین اواخر این اداره تحت رهبری حرفه‌ای ایمان سیف بود که همکاری کامل از طریق بخش بودجه با وزارت مالیه را داشت. این بدین معناست که طرح جدید همچنین برای یک اجرای صحیح نیاز به مدیریت قوی متمرکز دولتی دارد تا اتصال بین وزارت خانه‌ها و بین وزارت خانه و شهرداری بیت‌المقدس را شکل دهد.

علاوه بر این، با توجه به این واقعیت که طرح ۵ ساله قبلی به اهداف خود دست نیافت، باید چشم‌انداز طرح جدید را در نظر گرفت - شانس موفقیت آن و توانایی غلبه بر موانع شدید. به نظر می‌رسد که منابع فراوان و کار کارکنان یک نقطه شروع بهتر از طرح قبلی، به‌ویژه در خصوص آموزش و اشتغال است. با این وجود، حتی اگر طرح به‌طور کامل اجرا شود شکاف فعلی حیرت‌انگیز است، به‌خصوص در منطقه خارج از حصار امنیتی که در طرح جدید گنجانده نشده است. علاوه بر این، در ابتدا در بهترین حالت می‌توان توافق‌های موجود را در آموزش و پرورش و استخدام محدود ساخت. سال‌های زیادی طول خواهد کشید تا آنها به یک سطح معقول دست یابند و در دیگر مناطق راه پیشرفت واقعی بسیار طولانی است. علاوه بر این، از مسایل مطرح شده توسط بازرس دولت در انتقاد از طرح پیشین استفاده می‌شود. همه این مسایل به یک نتیجه می‌رسند: حتی اگر جهت درست است، با توجه به شرایط زمینه و بزرگی نیازها، این طرح نشان دهنده شروع مثبت یک روند طولانی و خسته کننده است. شک داریم که این طرح خودش می‌تواند یک راه‌حل سیستماتیک جامع برای مشکلات اساسی بیت‌المقدس شرقی باشد.

انتظار می‌رود که اجرای طرح جدید که تا حد زیادی به «اسرائیلی شدن» بخش شرقی شهر بستگی دارد، با مقاومت فلسطینی‌ها روبه‌رو شود. در بهترین حالت یک

فرضیه ضعیفی وجود دارد که ممکن است مخالفت محلی را با «صلح اقتصادی» و تقویت بخش‌های بیت‌المقدس شرقی، مانند مدرسان مدرسه (به‌ویژه آنهایی که محلی هستند، برخلاف شهروندان عرب اسرائیل در مناطق شمالی) کمیته‌های والدین، سازمان دهندگان جامعه و شوراهای تجاری خنثی شود. درحالی‌که اینها ظاهراً نوعی پشتیبانی از ادغام فلسطینی‌ها با جامعه این شهر می‌کنند؛ اما در بهترین حالت - نشان دهنده یک جامعه مدنی ضعیف در بیت‌المقدس شرقی هستند. آنها در حال حاضر ممکن است نسبت به گذشته تمایل بیشتری به همکاری با دولت اسرائیل داشته باشند؛ اما این امر به بهبود شرایط زندگی دشوار جمعیت محدود خواهد شد. این علی‌رغم انتقاد رهبری فعلی فلسطین، به‌هیچ‌وجه نشانه تمایل به پذیرش هویت فلسطین یا تعهد به ملی‌گرایی و نهادهای آموزشی فلسطینی نیست.

هنگامی که طرح جدید اجرا می‌شود درگیری‌های درون محلی در بیت‌المقدس شرقی به احتمال زیاد بیشتر می‌شوند: ملی‌گرایان فلسطینی و گروه‌های محافظه‌کار اسلامی - رقبایی برای قدرت و ساکنان محله‌هایی هستند که خارج از حصار امنیتی، به‌طور فعالانه با کسانی که تمایل به گرفتن حقوق خود، به‌عنوان شهروند از طریق ورود به اقتصاد اسرائیل هستند، مخالفت می‌کنند. مخالفین می‌توانند به شکل تهدید و اجبار و خشونت علیه عادی‌سازی روابط با اسرائیل عمل کنند. به‌طور خاص مخالفان در برابر تطبیق برنامه‌های آموزشی اسرائیل در مدارس، پذیرفتن شهروندی اسرائیلی و اجرای قوانین برنامه‌ریزی و منطقه‌بندی در محله‌های فلسطینی مقاومت می‌کنند. عرب‌ها همچنین تلاش خواهند کرد که از شهر در برابر «یهودی شدن» و «اسرائیل‌سازی» محافظت کنند. درحالی‌که قابلیت واقعی فلسطین - عرب محدود است، می‌تواند بودجه‌ای را به گروه‌های محلی، مانند بیمارستان‌های فلسطینی و سازمان‌های واکنش اضطراری انتقال دهد و انگیزه‌هایی برای تشویق دانش‌آموزان فلسطینی به ادامه ندادن درس در موسسات آموزش عالی اسرائیلی فراهم سازد.

نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه اسرائیل حاکم بیت‌المقدس است، حس مسئولیت اسرائیل برای

بهبود شرایط زندگی ساکنان بیت‌المقدس شرقی با استفاده از طرح جدید هم تضمین شده و هم قابل ستایش است. با این وجود ادغام فلسطینی‌های بیت‌المقدس شرقی در جامعه اسرائیلی و اقتصاد کشور و احتمال آنکه وضعیت مدنی آنان ممکن است تغییر یابد (از اقامت دایمی به شهروندی) شامل تغییرات درازمدت جمعیت‌شناختی و سیاسی که نیاز به بررسی عمیق دارد، است. به‌نظر می‌رسد که طرح جدید نیز برای جلوگیری از سوالات درخصوص آینده شهر باشد، زمانی که یک توافق سیاسی ترویج شود؛ اما اجرای عملی آن ممکن است چنین توافقی را تحت تاثیر قرار دهد.

در موافقتنامه اسلو، اسرائیل موافقت کرد که بیت‌المقدس به‌عنوان بخشی از یک توافق دایم در مورد درگیری اسرائیل- فلسطین مورد مذاکره قرار گیرد. هر تصمیم معقول، با در نظر گرفتن موضوع جامعه بین‌المللی نیاز به توجه دو طرف دارد. مخالفت زیادی با موضع اسرائیل درخصوص بیت‌المقدس که در «قانون اساسی: اورشلیم، پایتخت اسرائیل» که در جولای ۱۹۸۰ توسط کنست (Knesset) تصویب شد، وجود دارد. این مخالفت بر اساس این استدلال که بیت‌المقدس شرقی قلمرو اشغال شده و نه بخشی از کشور اسرائیل است، در نظر گرفته شد. این دیدگاه نیز توسط کشورهای عربی (از جمله مصر، اردن، عربستان سعودی و مراکش) که خود را به‌عنوان نگهبانان محله‌های مقدس شهر می‌نامند، مورد پذیرش واقع شده است. به‌نظر می‌رسد که حمایت این دیدگاه این ارزیابی را که بخش متعادل سنی از اسرائیل برای حفظ حاکمیت خود بر بیت‌المقدس و به‌خصوص در حرم شریف را دارد؛ رد می‌کند. به‌همین ترتیب، موضع ایالت متحده سیاست اسرائیل را مورد تایید قرار نمی‌دهد- حتی پس از به رسمیت شناختن بیت‌المقدس به‌عنوان پایتخت اسرائیل و انتقال سفارتش به قسمت غربی شهر. با توجه به این مورد که این طرح از یکسو اهمیت قانونی و اخلاقی دارد و از طرف دیگر مستلزم پیامدهای سیاسی قابل توجه است، چندین توصیه می‌توان داشت:

۱- لازم است که به این طرح در چارچوب سیاسی گسترده‌تری نگاه کنیم، با بیت‌المقدس به‌عنوان مسئله اصلی مذاکرات آتی صلح. در این زمینه ممکن است در نظر بگیریم که جامعه بین‌المللی و کشورهای غربی ممکن است با این طرح به‌عنوان یک ابزار دیگر برای گسترش دادن بیت‌المقدس شرقی نگاه کنند.

۲- دولت باید درباره حذف محله‌های شمالی (که بیرون از حصار امنیتی واقع شده‌اند) از طرح بازبینی کند، به این دلیل که این مسئله موفقیت طرح را در دراز مدت کاهش خواهد داد. تنش‌های موجود بین کسانی که شامل طرح هستند و کسانی که خارج از طرح هستند، بیشتر خواهد شد و از همکاری گروه اول با مقامات برای اجرای طرح جلوگیری خواهد کرد، اگر در حقیقت به‌سوی اجرای واقعی پیش رود.

۳- آمادگی کامل برای مسایل حقوقی و سیاسی مربوط به ثبت‌نام زمین لازم است، زیرا بسیاری از مالکان از زمان جنگ شش روزه، در اردن زندگی می‌کنند. نگرانی‌های آنان این است که اسراییل دارایی‌های آنان را مصادره کند و ساختمان‌های عمومی در زمین‌هایشان بسازد.

۴- این مهم است که درک کنیم که تلاش‌های گذشته در سراسر جهان برای تغییر به زور برنامه درسی گروه اقلیت نه‌تنها شکست خورده است؛ بلکه شکاف‌های سیاسی را نیز بیشتر کرده است. یک برنامه دیگر برای این طرح ضروری است و باید شامل انگیزه‌های قابل توجهی باشد.

۵- تلاش‌های ویژه‌ای برای درخواست حمایت از فلسطینی‌های محلی برای تایید فعالانه و عملی این طرح لازم است و برای متحد کردن آنان به‌عنوان رهبران محلی طرح. بدون همکاری آنان پیشرفت طرح به سمت نتیجه موفقیت‌آمیز بسیار دشوار است.

۶- برای بالا بردن شانس موفقیت طرح لازم خواهد بود-هم در اجرا و هم در معرفی طرح به عموم- بیشتر از جنبه‌های سیاسی به جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی آن تمرکز کرد، به‌طوری‌که این طرح بین ساکنان فلسطین نزاع ایجاد نکند و باعث ایجاد یک جبهه‌ای بین‌المللی مقاومت فلسطین- عرب شود. این طرح باید با ملاحظه، حساسیت و متقاعد کردن، به مخاطبین مختلف ارایه شود.